

Ker ljubezen ne pozablja

Mučenci med Slovenci
svetniški kandidati

Pesmi *Gregor Čušin*
Življenjepisi *Anton Štrukelj*

Slika na naslovnici:
Jožef Muhovič, *Mesečina*, 2023

Ker ljubezen ne pozablja

Mučenci med Slovenci
svetniški kandidati

Pesmi *Gregor Čušin*
Življenjepisi *Anton Štrukelj*

Ljubljana 2026

KER LJUBEZEN NE POZABLJA

Mučenci med Slovenci svetniški kandidati

Pesmi *Gregor Čušin*
Življenjepisi *Anton Štrukelj*

Spremni besedi *msgr. Stanislav Zore OFM* in *Romana Bider*

Jezikovni pregled *Vida Frelih*
Urednik *Kristian Koželj*
Tehnični urednik *Andrej Špes*
Oblikovanje in prelom *Lucijan Bratuš*

Izdala in založila
Družina d. o. o.,
zanjo *Tone Rode*

Tisk po naročilu v tiskarni DTisk Ljubljana.

Ljubljana 2026

<https://vseposvojitve.si/mucenci-med-slovenci/>

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

27-34(497.4)
929(=163.6)

ČUŠIN, Gregor

Ker ljubezen ne pozablja : mučenci med Slovenci
svetniški kandidati / pesmi Gregor Čušin ; življenjepisi
Anton Štrukelj ; [spremna beseda Stanislav Zore, Romana
Bider]. - Ljubljana : Družina, 2026

ISBN 978-961-04-1287-8
COBISS.SI-ID 287092739

Kazalo

7	Spominjanje in odpuščanje
11	Šopek za slovenske mučence
17	1. Lambert Ehrlich
25	2. Alojzij Breznik
33	3. Franc Cvar
41	4. Anica Drobnič
49	5. P. Placid Grebenc
57	6. Srečko Huth
63	7. Franc Kek
69	8. Janko Komljanec
75	9. Franc Kramarič
81	10. Franc Nahtigal
87	11. Marica Nartnik
93	12. Ivanka Škrabec Novak
101	13. Valentin Oblak
107	14. Jakob Omahna
113	15. Janez Pavčič
119	16. Antonija Premrov
127	17. Ivan Salmič
133	18. Narte Velikonja
139	19. Anton Murgelj
147	20. Alojz Murgelj
155	21. Jaroslav Kikelj
163	22. Matej Krof
169	23. Ignacij Nadrah
177	24. Bernard Štuhec
183	25. Emil Kete
189	26. Veronika Lestan
195	27. Maša za uspeh beatifikacije
201	28. Maša za vse slovenske mučence
205	29. Maša za neznane slovenske mučence
211	30. Maša za žrtve in njihove rablje

Spominjanje in odpuščanje

Knjiga, ki jo imate v rokah in jo hočete prebrati, je sad čudovitega Božjega delovanja. Na kako neverjetne načine Gospod navdihuje ljudi in iz teh navdihov, sprejetih in uresničenih, zorijo sadovi, ki so spodbuda za nove navdihe.

Pri meni se je oglasila gospa, ki je ob spominu na naše svetniške kandidate, ki so pretrpeli mučeniško smrt, želela darovati za gregorijanske svete maše. A gregorijanske maše so namenjene enemu pokojnemu; trideset maš zaporedoma za človeka z imenom in priimkom. Mi pa smo imeli pred seboj seznam šestindvajsetih svetniških kandidatov, za katere poteka postopek za beatifikacijo. Gregorijanske maše za vse skupaj torej niso mogoče. Po pogovorih smo prišli do odločitve, da za te kristjane, ki jih lahko imamo za vzor zvestobe Kristusu, darujemo svete maše, za vsakega posebej, za srečen izid postopka za beatifikacijo.

Ob sodelovanju vseh, ki so vstopili v to dogajanje, so dobile večerne svete maše ob prvih petkih v mesecu pri frančiškanih na Tromostovju posebno pričevansko moč. Ob najsvetejši daritvi Jezusa Kristusa so ti mučenci stopali iz molka, iz odrinjenosti in pozabe. Prihajali so pred nas, prihajali so v župnije, iz katerih so prišli, in začeli odstirati večdesetletno pregrado, ki jih je hotela pogrezniti v molk in pozabo.

Ob Jezusovi daritvi so ti petkovi večeri osvetljevali tudi življenja in dejanja mož in žena, duhovnikov, bogoslovcev, redovnikov in laikov, ki so z odlokom vatikanskih uradov, da nič ne nasprotuje postopku za beatifikacijo, postali Božji služabniki in Božje služabnice. Spoznavali smo tudi njihovo žrtev, ki je sicer niso iskali, ko

pa je nastopil čas, so jo sprejeli in jo pridružili »Kristusovim bridkostim, in to v prid njegovemu telesu, ki je Cerkev« (Kol 1,24).

Poseben pečat je tem spominskim, daritvenim in molitvenim večerom dajala beseda Gregorja Čušina, ki se je z vsakim mučencem ali mučenko pogovoril na svoj izviren način, besede pa so segale še širše in še globlje, do iskanja smisla in do polaganja vsega v Boga.

Po teh lepih, skrivnostnih, sočutnih in hvaležnih svetih mašah in srečanjih po njih v samostanskem atriju so ti naši bratje in sestre po veri, rodu, jeziku in ljubezni do Boga, Cerkve in naroda stopali med nas. Nič več niso bili neznanci, še manj pozabljenci. Nič več niso bili kosti, vržene v brezno ali raztresene kdo ve kod; kraj pozna samo Bog in tisti, ki je bil zraven. Drug za drugim so se luščili iz anonimnosti. Dobili so obraze, postali so naši. Stopali so po naših ulicah, po naših župnijah, po naših vaseh. Mislim, da je ta ali oni tudi stopil v hišo, iz katere so ga odgnali, in spet našel prostor za družinsko mizo.

V čem je smisel tega prizadevanja, za katerega bi nekateri najraje videli, da ga ne bi bilo? Zakaj klicati v spomin tiste, ki naj bi ostali brez spomina? Zakaj vračati imena tistim, ki naj ne bi imeli imena? Zakaj dajati prostor med živimi tistim, ki so bili izruvani in iztrgani iz občestva živih?

Zato, ker je za vsakim izruvanim človekom ostala globoka jama bolečine, ki je potrebovala solze in tolažbo, da bi nehala skeleti. Zato, ker je za vsakim iztrganim iz občestva živih ostala iztrganina, ki je kričala po zadoščenju, po grobu, ob katerem bi lahko negovali spomine in prižigali sveče, ter po molitvi, v kateri bi jih lahko vsakega posebej, po imenu, izročali Božjemu usmiljenju. In skupaj z njimi tudi svojo žalost in trpljenje.

Predvsem pa zato, da bi lahko odpustili. Oduščenje je namreč zahteven in dolgotrajen proces. Brez resnice oduščenje ni mogoče.

Sezidati pregrade, minirati brezna, oskrunjati grobove: vse to so poskusi, da bi resnica ostala skrita, tako zelo skrita in tako daleč odmaknjena, da bi počasi pozabili nanjo. A četudi bi zares pozabili nanjo, bi v našem narodu, naši Cerkvi in v nas samih ostala praznina, za katero morda ne bi vedeli, od kod je in kaj pomeni, a ta praznina bi tulila glasneje od grobov, ki jih posluša in se o njih sprašuje Oton Župančič.

Za odpuščanje je potrebno soočenje z resnico. In resnica je, da je vsako mučeništvo, ki ga občudujemo, in se mučencu zahvaljujemo za zgled njegove zvestobe, nerazdružno povezano z zločinom in zločincem, ki je to mučeništvo zagrešil. Pozaba ni odpuščanje, pozaba je lahko beg ali samoprevara. In zato, da bi mogli s trdnjšimi koraki in osvobojenimi srci stopati na pot odpuščanja, smo se srečevali z našimi mučenci in prek njih z njihovimi krvniki. V tem primeru se nismo zbirali ob neznanih junakih. Srečevali smo se z znanimi vzorniki človeške in krščanske zvestobe, da bi ob njihovem zgledu tudi mi zoreli v odpuščanju neznanim storilcem, vsaj v večini primerov. Šele odpuščanje zapolni tisto jamo, ki je zazevala za izruvanim človekom, in tisto praznino, ki tuli v narodu in išče uteho.

Zahvaljujem se vsem, ki so pripravljali te večere srečevanj s Kristusom in našimi mučenci in vas vse vabim, da se tem mučencem priporočamo. Naj po njihovi priprošnji raste naša vera in naša zvestoba v času, v katerega smo postavljeni, da bi pričevali za Kristusa in njegov evangelij.

msgr. Stanislav Zore OFM,
ljubljski nadškof metropolit

Šopek za slovenske mučence

Med decembrsko praznično pošto leta 2022 je na moj naslov prišel paket s škatlo, polno denarja in priloženim pismom:

»Draga Romana, imam željo, da se (še) malo ,prikupim‘ slovenskim mučencem ... :) V Sloveniji je okrog 750 mest, kjer naj bi ležale njihove kosti, ki čakajo na našo ,oživitev‘ ... Ker si ti tista, ki si znala in znaš pokreniti mnogotere akcije, tudi za Litanije slovenskih mučencev, ti dajem za vsako morišče en ubogi evro, ki ga lahko porabiš za stroške ali kakorkoli. Tako sem se odločila in naj to ostane med nama.«

Od presenečenja kar nisem prišla k sebi. Kakšna gesta. Kakšna vsota. Kakšno zaupanje. Le kaj bi bilo dovolj plemenitega, da bi bilo vredno tega svetega daru? Zbolela me je nazorna prispevka, kako majhen je en evro in kako velikanski kup nastane, ko ga pomnožimo s številom slovenskih morišč. Koliko morišč ... Na enem izmed njih je čudežno preživel oče misijonarja Petra Opeke in teh 750 evrov bi morda v zahvalo rešilo še kakšno življenje na Madagaskarju? Pisala sem patru Opeki, vendar mi je odgovoril, da ne more sprejeti sredstev, namenjenih slovenskim mučencem.

Za pomoč sem prosila varuhe spomina, ki se povežemo v pobudi VSEPOSVOJITEV, in kot nekakšno angelsko vabo dobila namig, naj ne pozabim na dar za svete maše. Seveda, maše bomo imeli! Lahko bi jih bilo trideset, približno toliko, kot je žrtev komunističnega nasilja na Slovenskem, ki so na seznamu svetniških kandidatov. Torej bi lahko zanje darovali gregorijanske svete maše?

Z idejo sem odhitela k nadškofu Stanislavu Zoretu, ki mi je pojasnil, da gregorijanske maše za mučence sicer ne pridejo v poštev, lahko pa pri svetih mašah prosimo za uspeh njihove beatifikacije.

Tako se je začelo in v septembru leta 2026 povezujemo šopek tridesetih darovanih svetih maš na trideset zaporednih prvih petkov s knjigo, ki jo držite v rokah. V njej so zbrani posnetki teh svetih maš, življenjepisi šestindvajsetih slovenskih mučencev, ki so na seznamu za beatifikacijo, pesmi, ki jim jih je posvetil dramski igralec in pesnik Gregor Čušin, ter razmišljanja o štirih splošnih mašnih namenih.

Naslov knjige KER LJUBEZEN NE POZABLJA je vzet iz ene izmed Čušinovih pesmi, le da je ljubezen tam pisana z veliko začetnico, v naslovu knjige pa z malo. Pod Ljubeznijo z veliko si predstavljamo Božjo ljubezen, ki brez dvoma ne pozablja strašnega trpljenja, ki je zadelo naš narod med drugo svetovno vojno in po njej. Slovenski mučenci so pri Bogu in čakajo na nas, da odkrijemo duhovni zaklad, ki so nam ga zapustili s svojo neomajno zvestobo najvišjim vrednotam. Zdaj je na vrsti naša človeška ljubezen, pisana z malo, ki nikakor ne sme pozabiti te dragocene dediščine. Prepoznati jo mora kot slovensko svetost in nanjo odgovoriti s srčno rastjo. Narodova tragedija se bo tako spremenila v rodoviten humus, poln globoke identitete, empatije in modrosti, ki bo znala poskrbeti tudi za skupen prostor za vse, ki nam ga zaenkrat še primanjkuje.

Pri svetih mašah z naslovom MUČENCI MED SLOVENCİ smo se verniki ob prvih petkih v mesecu dve leti in pol zbirali pri frančiškanih na Tromostovju v Ljubljani, pa tudi doma pred ekrani, in skupaj molili, da bi cvet mučencev dosegel čast oltarja. Povabilu so se radi odzvali župniki, farani, pevci in glasbeniki iz rojstnih župnij svetniških kandidatov in tudi iz župnij njihove smrti. Prihajali so njihovi sorodniki in rojaki, ena izmed vnukinj celo iz Amerike.

Predstavitve življenjskih usod mučencev so nam jemale sapo. Kako so zmogli na nezaslišane muke in trpinčenja odgovarjati v Kristusovem duhu: »Oče, odpusti jim!« (Lk 23,24) Njihov doživljajski in duhovni srčni utrip nam je v svetih trenutkih po obhajilu

s posebno občutljivostjo približal Gregor Čušin v svojih pesmih. Tu in tam Gregor ni mogel priti k maši in takrat je pesem prebral naš bralec, ki se mu je od ganjenosti lomil glas. Če se je še tako trudil, ni mogel prebrati ponavljajočega se stavka »Veronike pa ni bilo« ...

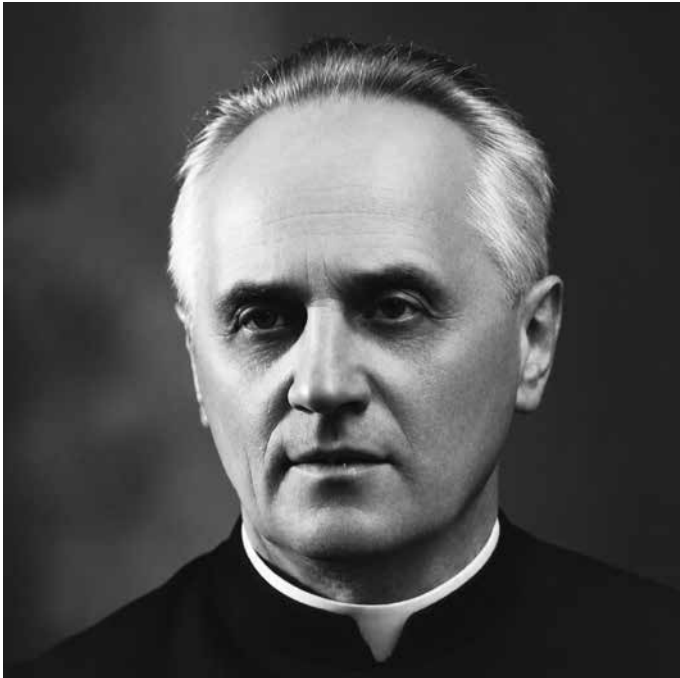
Več duhovnikov je maševalo v mašnih plaščih umorjenih mučencev. V roke smo lahko prijeli novomašni kelih, ki ga je sinu novomašniku na mamino prošnjo izdelal arhitekt Jože Plečnik. Videli smo metek, s katerim so streljali na mladega kaplana. Presunljivo je bilo poslušati pismo, ki ga je noseča učiteljica pred smrtjo napisala svojemu nerojenemu otroku. Akademik Zorko Simčič je osebno poznal dva svetniška kandidata, pri enem je bil celo priča njegovega umora. Obema se je poklonil s posredovanim pozdravom.

Tudi druženje v atriju po maši je bilo vedno polno bližnjih srečanj in pretresljivih zgodb. Mlad zakonski par z otrokom v vozičku je, denimo, pripovedoval, kako so med vojno na babičino kmetijo prišli terenci, si izposodili krampe in motike ter jih čez čas prinesli vse okrvavljene nazaj. Z njihovim orodjem so do smrti potolkli pet mladih fantov, med njimi tudi svetniškega kandidata. Nečakinji dveh umorjenih bratov sta pripovedovali, kako so doma živeli s težo njune krute smrti, od zunaj ustraховani, navznoter pa ponosni na njun zgled krščanske pokončnosti. Neka gospa je pripravljena pričati o hudo poškodovanem fantu, ki je čudežno ozdravel na priprošnjo enega izmed svetniških kandidatov.

Šopek svetih maš je povezan. Hvala vsem, ki ste ga soustvarjali na najrazličnejše načine. Zdaj ga polagamo pred slovenske mučence in ga skupaj izročamo Bogu s prošnjo, da bi duša našega naroda ozdravela.

Romana Bider

Mučenci med Slovenci svetniški kandidati

1. Lambert Ehrlich

Pod Svetimi Višarjami, v Žabnicah, je 18. septembra 1878 zagledal luč sveta Lambert Ehrlich. Nadarjenega sina je oče, premožen trgovec, poslal študirat na gimnazijo v Celovec. Po maturi je Lambert vstopil v celovško semenišče in študij nadaljeval v Innsbrucku, 20. junija 1902 pa prejel mašniško posvečenje. Že naslednje leto je okronal študij z doktoratom, nato pa odšel na nadaljnje teološko izobraževanje v Rim. Znanje je izpopolnjeval na univerzi v Oxfordu v Angliji, kjer je študiral etnologijo in primerjalno bogoslovje. Ta dva predmeta je nato predaval na univerzi v Ljubljani. Kot izvedenec za koroško vprašanje je bil imenovan za člana jugoslovanskega zastopstva na mirovni konferenci v Parizu.

Lambert Ehrlich pa ni bil le priznan znanstvenik in zaveden Slovenec, ampak predvsem neutrudljivo delaven in goreč duhovnik, pravi mistik, tesno povezan z Bogom, skromen in ponižen. Sveta maša je bila zanj najpomembnejše opravilo dneva. Z rožnim vencem v rokah je izmolil stvari, ki so se zdele nerešljive. Bil je ploden znanstveni pisatelj in močno zavzet za poglobitev verskega življenja med mladino. Želel je prenoviti ves krščanski svet in pokristjaniti razkristjanjeni poganski svet. V ta namen je pisal, prirejal misijonske razstave in tečaje ter podpiral misijonarje. Škof Rožman si ga je izbral za pomočnika in mu zaupal skrb za študentsko mladino. Iz vrst njegovih mladincev so izšli voditelji študentskega kluba Straža in pomembni delavci pri Slovenski dijaški zvezi. Zaradi vsega tega in izrednega vpliva, ki ga je imel dr. Ehrlich na mlade, so komunisti videli v njem močnega nasprotnika in obrambni zid izobražencev proti boljševizmu. Zoper njega so najprej sprožili

medijsko preganjanje, ko so ga z letaki in članki v *Rdečih signalih* in *Slovenskem poročevalcu* blatili in klevetali. Na svojih shodih so ga predstavljali kot sovražnika prve vrste. Ker niso mogli zmanjšati njegovega ugleda pri ljudeh, so se ga sklenili znebiti.

Dr. Ehrlich je dobro vedel za komunistično preganjanje proti njemu, a se zanj ni dosti menil. Premočrtno je delal za cilje evangelija, ki zahteva celo ljubezen do sovražnikov. Tako je šel pred drugo svetovno vojno na Dunaj, da je s svojim vplivom rešil iz ječe Borisa Kidriča, poznejšega prvega predsednika Republike Slovenije. Toda Kidrič mu je to dobroto poplačal s smrtno obsodbo. Dr. Ehrlich se je zavedal, da je v smrtni nevarnosti, in je v majskih dneh leta 1942 veliko molil. Svoji »Materi na skali« je izročal delo in življenje. Na svoj god, 26. maja 1942, je zjutraj maševal v kapeli Cirilovega študentskega doma na Streliški ulici v Ljubljani. Malo pred osmo uro se je v spremstvu študenta Viktorja Rojica odpravil proti stolnemu župnišču, kjer je stanoval. Nedaleč od vhoda v restavracijo Ljudska kuhinja na Streliški ulici sta jima prišla naproti atentatorja ter s streli v glavo ubila prof. Ehrlicha in Rojica. Atentatorja sta pobegnila z avtomobilom, ki ju je čakal v bližini, ob ubitih pa se je zbrala gruča ljudi in tam molila. Kmalu so prišli tudi bogoslovci, saj je Teološka fakulteta v neposredni bližini. Mrtvega profesorja so položili na mrtvaški oder v Akademskem domu na Miklošičevi cesti, od tam pa prenesli v stolnico, kjer je bila pogrebna maša. Pokopali so ga na Žalah. Pogreb je vodil generalni vikar Ignacij Nadrah, ker je bil škof dr. Gregorij Rožman tedaj v Rimu. V nagonu je Nadrah dejal: »Krščanstvo in komunizem sta dva nespravljiva sovražnika. Če zmaga krščanstvo, mora komunizem izginiti ... Tega se je profesor Ehrlich živo zavedal, zato mu je komunizem

napovedal neizprosni boj, ki ga je pokojni bojeval z občudovanja vrednim pogumom. To je bilo za komuniste hudodelstvo in zato je moral umreti.«

Vendar se je dr. Ehrlich zdel komunistom nevaren še v grobu, budil jim je vest, zato so leta 1946 izkopali njegove posmrtni ostanke, jih odpeljali proti Postojni in zagrebli neznano kje. Na veliko noč leta 1946 je škof msgr. Anton Vovk v pridigi dejal: »V vseh časih so bili grobovi rajnih in pokopališča kraj spoštovanja in nedotakljivosti in le včasih se je zgodilo, da so ,divje hijene' vdrle na pokopališče ter razkopale in oskrunile grobove.« Takega barbarstva novih oblastnikov je bil deležen tudi mučenec dr. Lambert Ehrlich.

Kot navdihnjen prerok je dr. Lambert Ehrlich prepoznal zablode komunizma in se mu je zoperstavil na samem začetku. Preveč jasno in daljnosežno je svaril Slovence pred njim. Imel je sposobnost prepoznavanja nevarnosti, ko se je drugi še niso zavedali. Zato je moral umreti med prvimi žrtvami komunističnega terorja.

Lojze Grozde je na dan pogreba profesorja Ehrlicha v svoj dnevnik zapisal:

*Kaj ste prešteli nas, naše vrste,
ali ste videli ogenj v očeh,
ste razumeli besede srčne,
čutite, kaj je v nas mladih v teh dneh?*

*Bojte se, bliža se čas,
preden pobijete nas,
dvigne se silni Vladar,
ki ne umrje nikdar!*

Lambert Ehrlich

Ko vržem tvoje ime s priimkom vred v »gugl«,
mi vrne 1.330.000 rezultatov v slabe pol sekunde.
Ne čudi me.
Lahko me je sicer sram, da pri taki množici podatkov
vem tako malo o tebi,
a sram podatkom ne bo odvzel ne števila ne teže.
Čudni časi rodijo čudne ljudi:
zmédeni zmedêne,
zmêdeni zmédene,
nepošteni nepoštene,
pošteni morda poštene,
lahko pa tudi pošteno zmédene in pošteno nepoštene.
Strašni časi običajno rodijo prestrašene ljudi,
pogum pa običajnega človeka loči od ljudi.
In ga naredi za neobičajnega.
Neobičajno poštenega v nepoštenih časih
in čudnega za vse, ki se pustijo zmêsti.
Tak si bil.
Kako bi sploh lahko bil drugačen?
Ko vržem tvoj priimek v prevajalnik,
mi pove, da si *iskren* in *pošten*.
Nomen est omen.

Pa vržem še ime: Lambert.
Land. Beraht.
Bleščeča dežela.
Slavna.
Dežela slave. Slave.
Dežela Slovenov.
Kdaj že si sanjal deželo iskrenih?!
Kdaj že si zanetil iskro in kdaj šele je ogenj vzplamtel?!
Slovenec z nemškim imenom,
rojen v krajih, ki so danes italijanski,
pod goro, kjer se časti Kraljica nebes, ki vladajo
vsem narodom zemlje.
Bi lahko sploh postal kaj drugega kot duhovnik?
S takim imenom.
S takim priimkom.
S takim srcem.
Bi lahko sploh ravnal drugače, kot si?
Neobičajno pošten v nepoštenih časih.
Iskreno pogumen in pogumno iskren.
Kot tvoj svetniški zavetnik,
prav tako ubit zavoljo resnice in pravice.

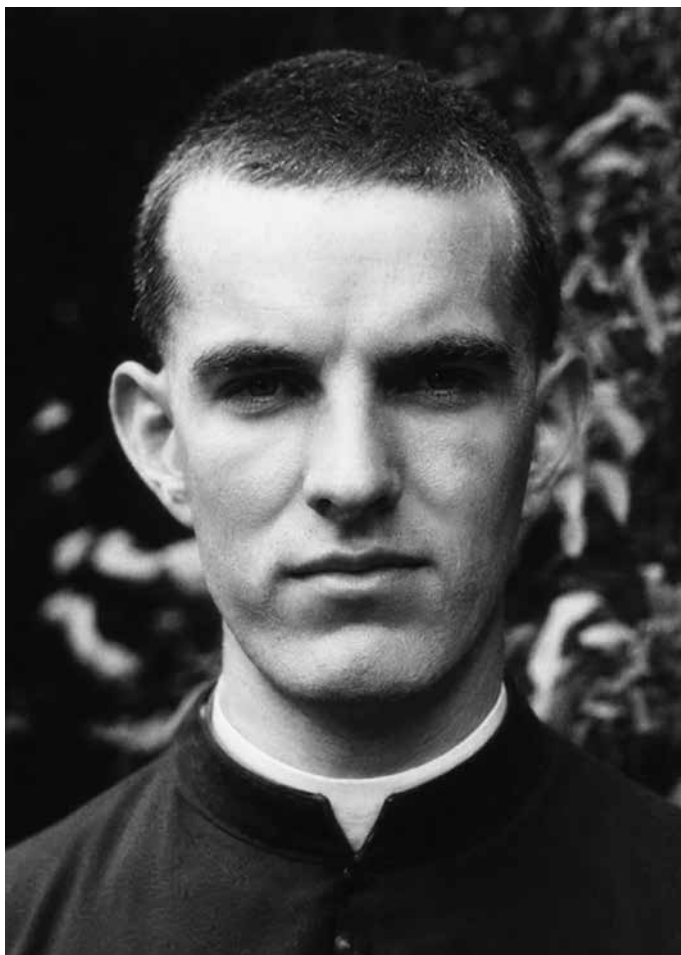
Ki je že dvignil meč, da bi se boril,
potem pa pustil, da so ga prebodli.
S sulico. Kot Kristusa.
Da je pritekla kri.
Je pritekla tudi voda?
Bi torej lahko sploh končal drugače, kot si?
Ustreljen na Streliški.
Od roke zmêdenega pepčka.
Slavno pokopan, pa vendar brez groba.
Kot mnogi. Podobno iskreni in pogumni.
Ki se niso dali zmêsti zmêdenim časom.
Zgodovina ni črno-bela.
Niti rdeče-črna.
Še manj belo-rdeča.
Zgodovina nima barve. Vonja. In okusa.
Zgodovina je kot voda.
Kot reka. Ki včasih poplavi in se včasih skali.
Pa slej ko prej spet najde strugo in se očisti.
Slej ko prej.

Pa čeprav zlivajo vanjo gnojnico
in zastrupijo življenje za več generacij.
Slej ko prej se voda očisti.
Ker je pritekla skupaj s krvjo iz Božje rane.
Ker je bila prelita skupaj s krvjo za Božje rane.
Ustreljene na Streliški.
Ker so čudni časi rodili čudne ljudi.
Ker so strašni časi naplavili prestrašene.
Ker je vladal strah nad pogumom.
A »iskreni bodo gledali Božje obličje,« pravi Psalmist. (Ps 11,7)
»In k pravičnosti se bo vrnila pravica.« (Ps 94,15)

Ko vržem tvoje ime s priimkom vred v »gugl«,
mi vrne 1.330.000 rezultatov.
Ko so vrgli tvoje rezultate na božjo vago,
se je zagugala.
In ti se gugaš v Božjem naročju.

Sveta maša za dr. Lamberta Ehrlicha, 5. april 2024

2. Alojzij Breznik

Alojzij Breznik se je rodil 29. maja 1919 v Rafolčah v župniji Brdo pri Lukovici. V družini je bilo enajst otrok. Nadarjeni fant je šel študirat na klasično gimnazijo v Ljubljano. Bil je član Katoliške akcije, na gimnaziji pa tudi predsednik študentskega društva Žar in voditelj odseka Slovenske dijaške zveze. Stanoval je na Rakovniku in molil za razsvetljenje, da bi si izbral pravo življenjsko pot. Odločil se je za duhovniški poklic ter se nanj zavzeto pripravljaval z molitvijo in vztrajnim študijem. Jeseni 1940 je vstopil v ljubljansko bogoslovje. Ves se je posvetil študiju in kontemplaciji. Poglobljal se je v klasike duhovnosti. Duhovnost ga je tako prevzela, da se sploh ni zanimal za politiko. O tem priča njegov dnevnik, ki ga je leta 1986 objavil v tržaški *Mladiki* pisatelj Alojz Rebula. O Brezniku je zapisal: »Dnevnik kaže duha, ki teži k skladnosti. Dejansko je to fant, rojen za Absolutno in ki hoče svojo življenjsko izbiro – duhovniški poklic – vzeti v totalnosti svojega mladostnega zagona. Obenem vidim v izredni poduhovljenosti tega normalnega, zdravega in lepega fanta dokaz, kako demagoška je ocena, ki hoče v slovenskem medvojnem katolicizmu videti eno samo protikomunistično histerijo.«

Zaradi nemške zasedbe Alojzij ni mogel domov in je našel gostoljubje v škocjanskem župnišču. V zmedenih časih razpada Italije se je z župnikom in kaplanom umaknil na grad Turjak, misleč, da bo tam varneje. Uvrstili so ga med bolničarje. Tolažil je ranjence, z njimi molil in težko ranjene pripravljaval na smrt. Iz njegovega dnevnika je razvidno, kako globoko veren je bil. Dva dni pred padcem gradu, 17. septembra 1943, ga je zadel drobec granate in je tudi sam obležal med ranjenci.

Ko so se branilci ob padcu turjaškega gradu vdali partizanom, so ti vse vojake, civiliste in bogoslovce odgnali v Velike Lašče. V gradu je ostalo samo 28 ranjencev, med njimi tudi Alojzij. Drugim je dejal: »Morebiti nas bodo ustrelili, morebiti pa zdravili. Če bom ustreljen – nasvidenje v nebesih.« Iz bližnjega Škocjana so prišle žene in dekleta, da bi jim pomagale. Med njimi je bila tudi Breznikova sestra Kati, ki je bila na počitnicah v Škocjanu. Ker je najbolj spretno stregla ranjencem, je smela ostati med njimi do konca. Bogoslovci so vedeli, da jih čaka smrt. Vdani v Božjo voljo so govorili: »Če Bog hoče, radi darujemo svoje življenje, saj če s Kristusom trpimo, bomo z njim tudi prešli v novo življenje.« Bogoslovec Alojzij je svoji sestri še rekel: »Pozdravi gospodinjno v škocjanskem župnišču. Lepo me je sprejela in prijazno stregla. Kati, midva pa se vidiva, kajne? Tam gori!«

Alojzijeve sestra Kati, ki je zadnja zapustila ambulanto, je videla, kaj se je zgodilo z ranjenci. Vsak je moral iz svojega prostora. Ko se je posamezni ranjenec prikazal na vratih in stopil na prvo stopnico, ga je partizan ustrelil v glavo. Drug za drugim so padali v kotanjo pod stopnicami, med njimi trije bogoslovci: Alojzij Breznik, Matevž Krmelj iz Stare Loke in Jože Logar iz Vodice pri Ljubljani. Bogoslovci niso sodelovali v vojni; kot bolničarji so velikodušno stregli ranjencem, a so morali kljub temu umreti pod streli opijanjenih zmagovalcev. Vsi trije so postali žrtve nesmiselnega sovraštva, a so junaško in vdani v Božjo voljo sprejeli smrt. Zato verujemo, da so »tam gori«, pri Bogu in Devici Mariji, deležni večnega plačila za svoje zvesto delo usmiljenja. Ni jim bilo dano, da bi dosegli

življenjski cilj in kot duhovniki prinašali ljudem odrešenje, naj zdaj prosijo za naše škofije, da ne bi zmanjkalo velikodušnih in zvestih dušnih pastirjev. Naj bodo priprošnjiki za sedanje in bodoče bogoslovce, da se bodo dobro pripravili na odgovorno službo v Cerkvi na Slovenskem.

Dolgoletni župnik g. prelat Andrej Svete je v cerkvi v Rafolčah in v župniji Brdo skrbno ohranjal spomin na bogoslovca Alojzija. V cerkvi v Rafolčah je poskrbel za vitraž z njegovo podobo. Poročamo v te kraje in odkrivajmo duhovno dediščino, ki nam jo kot dragocen zaklad zapušča mučenec Alojzij Breznik.

Sveta maša za Alojzija Breznika, 3. maj 2024

x

Čudne so naše grape in hoste,
tiha brezna in gmajne uklete
V sebi skrivajo čudne goste:
človeško krvave, a vendar svete

Gregor Čušin

ZALOŽBA
DRUŽINA

24,90 EUR

9 789610 412878 >